

О.В. Ванца, Університет банківської справи НБУ, м. Київ

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ БАНКІВ

В умовах розвитку ринкових відносин, зростання конкуренції, посилення фіскального тиску на підприємницьку діяльність особливим завданням є забезпечення стабільності та ефективності діяльності банків, створення дієвої системи їх захисту від впливу можливих негативних факторів.

Незадовільний фінансовий стан більшості комерційних банків створює потенційну загрозу економічній безпеці держави. Це, насамперед, зумовлено як їх неготовністю надавати великі і довгострокові кредити, так і нестійкістю функціонування виробничих підприємств, відсутністю реальних структурних перетворень в економіці, а, отже, високими кредитними ризиками.

З найдавніших часів кредитні операції проводились за умов ризику неповернення кредиту. Ця обставина зумовила необхідність пошуку різних способів протидії першопричин виникнення ризиків та їх наслідків. Тому розвиток кредитних відносин, характерним для якого є нестійка кон'юнктура та конкуренція, сприяв формуванню різних систем запобіжних заходів аж до сучасних видів страхування кредитних ризиків.

У практиці існує декілька способів захисту від кредитного ризику: лімітування кредитів, диверсифікація кредитних вкладень, вивчення і оцінка кредитоспроможності позичальника, достатнє і якісне забезпечення за виданими кредитами, страхування кредитних операцій та ін.

Сутність страхування кредитних ризиків банків полягає в їх зменшенні або усуненні і означає, що банки повинні створювати страхові фонди як на макро-, так і мікрорівнях, а також страхувати окремі кредитні угоди в спеціалізованих страхових компаніях. Об'єктами цього страхування є комерційні кредити, банківські позики, зобов'язання і поручительства за кредитами, довгострокові інвестиції тощо.

Зазвичай, страховим випадком банкіри називають неповернення кредиту, не враховуючи при цьому причин неповернення коштів. Банки не завжди належним чином можуть оцінити, наскільки потенційний позичальник є платоспроможним, звідси і ризик непогашення.

Найбільш розповсюдженим у світовій практиці способом зменшення фінансових ризиків є передача їх страховим компаніям чи банкам. Однак сьогодні в Україні вітчизняні банки практично не здійснюють операції з хеджування ризиків та їхнього страхування.

Досліджуючи страхування кредитних ризиків, вчені та практики вказують на те, що у випадку поглибленої, капіталової інтеграції банків і страхових установ ця діяльність може натрапити ще на такі ризики:

- порушення встановлених правил і процедури кредитування;
- безгосподарне використання банком чи страховою установою коштів, отриманих ззовні;

- конфлікт між найвищими менеджерами банків і страхових установ у сфері вирішення стратегічних питань.

Попри усі несприятливі фактори, що стримують розвиток страхування ризиків банків в Україні, за кордоном цей метод управління ризиками став одним із найефективніших, що і дає підстави вважати страхування одним із пріоритетних засобів впливу на мінімізацію ризиків. Вміле управління кредитним ризиком, зокрема його страхування, – не лише запорука збільшення прибутку банку, але й покращення його іміджу, що також сприяє підвищенню фінансової стабільності і конкурентоспроможності банку на ринку.